

بِسْمِ اللَّهِ

تاریخ محلی بوشهر

www.ketab.ir

زینب اسماعیلی

عابد اکبری

سرشناسه	:	اسماعیلی، زینب، ۱۳۵۷
عنوان و نام پدیدآور	:	تاریخ محلی بوشهر
مشخصات نشر	:	تهران: تنزیل، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۸۸ ص: ۱۵ × ۲۱/۵ س. م.
شابک	:	978-600-94765-3-4
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبای مختصر
یادداشت	:	این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	:	اکبری، عابد، ۱۳۶۰
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۷۶۸۶۹۹

تاریخ محلی بوشهر

نویسندگان: زینب اسماعیلی، عابد اکبری

طرح جلد و صفحه‌آرایی: گروه داده‌پردازی صبر

ناشر: نشر تنزیل

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تاریخ چاپ: فروردین ۱۳۹۴

نوبت چاپ: نخست

قیمت: ۱۰۰,۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۷۶۵-۳-۴

نشر تنزیل

تهران، خیابان جمهوری، ابتدای خیابان دانشگاه، کوچه بهار، پلاک ۳، واحد ۵

تلفن: ۶۶۹۶۲۸۰۲ پخش: ۹۱۲۱۰۹۷۳۳۱

فهرست مطالب

۵	پیش درآمد
۹	فصل اول: وجهه تسمیه و روند شکل گیری بوشهر
۱۰	دوره اول (بوشهر در زمان عیلامیان)
۱۶	دوره دوم (بوشهر در دوره ساسانیان و قرون اولیه پس از اسلام)
۱۷	دوره سوم (بوشهر جدید)
۲۱	فصل دوم: فرهنگ بوشهری
۲۱	نوروز در بوشهر
۲۲	مراسم ازدواج در بوشهر
۲۷	آیین های طلب و بند آمدن باران و ورزش بند در بوشهر
۳۰	برخی از آیین ها و رسوم دیگر مردم بوشهر
۳۱	موسیقی در بوشهر
۳۳	آیین های سوگواری در بوشهر
۳۵	بازی های محلی بوشهر
۳۹	فصل سوم: موقعیت اجتماعی و اقتصادی بوشهر
۴۰	کشاورزی در بوشهر
۴۱	جنگل ها و مراتع
۴۲	صنایع دستی بوشهر
۴۸	پوشش مردم بوشهر
۵۰	باورها و اعتقادات مردم بوشهر
۵۶	غذاهای محلی بوشهر
۶۳	فصل چهارم: زبان و اصطلاحات رایج در بوشهر
۶۳	گویش بوشهری
۶۷	برخی از ضرب المثل های رایج بوشهری
۷۱	فصل پنجم: محلات و جاذبه های گردشگری بوشهر
۷۱	محلله های بوشهر
۷۴	مراکز تاریخی و دینی بوشهر
۸۷	منابع

پیش در آمد

تاریخ و جغرافیا از گذشته دور همواره به عنوان عامل تأثیرگذار بر زندگی بشر مطرح بوده‌اند، جغرافیا به عنوان بستر تحولات و تاریخ به عنوان زمان آن تعامل دوسویه‌ای را بر همدیگر داشته‌اند. در مورد رابطه بین این دو و میزان اثرگذاری و اثرپذیری آن‌ها بر یکدیگر مقالات و کتب زیادی در ذیل نام جغرافیای تاریخی به نگارش درآمده که هرکدام از بستر نگاه مورخین یا جغرافی‌دانان به این قضیه نگرسته‌اند. مورخینی که با نگاه تاریخی به جغرافیا ضمن ارزش‌گذاری بر نقش جغرافیا به عنوان بستر کلیه تحولات تاریخی، بر اهمیت تاریخ تأکید بیشتری داشته‌اند و جغرافی‌دانانی که با اصل دانستن جغرافیا مطالعه کلیه دگرگونی‌های یک محیط جغرافیایی را در گذشته جغرافیای تاریخی دانسته‌اند.

برای بسیاری که به اصطلاح تاریخ محلی روبرو می‌شوند حتی کسانی که در حوزه تاریخ صاحب‌نظر هستند کاربرد این واژه و دامنه موضوعی آن تا حدودی با ابهام روبرو است که تاریخ محلی چیست. در واقع با طرح این موضوع که چه چیز تاریخ ندارد بر این نکته تأکید دارند که میزان ضرورت این گرایش موضوعی در تاریخ چه مقدار می‌باشد. از طرف دیگر اطلاق لفظ تاریخ بر حوادث گذشته و دامنه زمانی که بر این حوادث باید بگذرند تا تاریخ محسوب گردد نیز مورد خلاف آن‌ها

می‌باشد و در تاریخ محلی این مسئله نمود بیشتری دارد هرچند که در حوزه تعریف تاریخ محلی و این چه چیزی را می‌توان تاریخ محلی دانست نیز اختلافاتی وجود دارد.

شکل‌گیری تاریخ در ایران در بعد از اسلام را می‌توان با تألیف منابع تاریخ محلی یکی دانست، جایی که کتب زیادی در حوزه فتوح تاریخ شهرها نگارش یافت. در مورد انگیزه این نگارش‌ها دلایل زیادی مانند علاقه به خاک، انگیزه‌های سیاسی، انگیزه‌های مذهبی و ... را ذکر کرده‌اند که در طول قرون بعدی اشکال متنوع دیگری از تاریخ محلی‌ها مانند تواریخ سلسله‌های محلی - تواریخ خاندانی، انساب نیز به وجود آمد. در اینجا قصد پرداختن به آن نیست بلکه به این مسئله پرداخته خواهد شد که تاریخ محلی در دوره معاصر چه جایگاهی باید داشته باشد زیرا تاریخ محلی در دوره معاصر معنایی متفاوت و گسترده‌تر از آنچه در گذشته مطرح بوده، دارد. تاریخ محلی تنها حوادث ساده که در یک محل خاص اتفاق می‌افتد نیست بلکه حوادث بافته‌شده در زمان مرتبط با مردم خاص در یک محل می‌باشد که مفهوم زندگی آن‌ها را از گذشته تا حال در بر گرفته است. در بررسی تاریخ محلی یک منطقه موضوعی مانند چه مردمی به آنجا آمده‌اند، ملیت اصلی‌شان چه بوده است؟ نژاد آن‌ها چه می‌باشد، امورات دینی آن‌ها چیست؟ شخصیت و رفتارهای این مجموعه چه می‌باشد؟ اشتغالات اصلی آنچه بوده است؟ مورد توجه قرار می‌گیرد و ممکن است به بسیاری از داستان‌ها، افسانه‌ها برخورد نماییم که شاید از نظر تاریخی از ارزش زیادی برخوردار نباشد اما در ارتباط پیچیده بین روح انسانی و محیط قرار دارد. تاریخ محلی پرداختن به سؤالاتی خردمندانه در گذشته هست تا راه را در آینده برای انسان‌ها هموارتر نماید. در نظر داشته باشیم که جوامع هرگز نمی‌ایستند و در آن‌ها همیشه تولد، مرگ، ازدواج هست در جوامع همیشه مالیات برای جمع‌آوری، لوله برای خواباندن و موضوع برای تحقیق است زیرا مناطق پیوسته در حال زایش هستند و حوزه‌های تحقیق را گسترده‌تر می‌کنند. تاریخ محلی محدود به گذشته

نیست آنهایی که امروز زندگی می کنند در آینده در کتابها به خاطرات می پیوندند برای ثبت لحظه ها و وقایع تا زمانی که آنها در میان ما هستند از قسمت های مهم تاریخ محلی هست معمولاً انسانها در زمان خود مورد تقدیر قرار نمی گیرند و تعداد کمی از آنها می توانند نتایج کار خود را ببینند. درست است که تاریخ محلی مانند سایر شاخه های تاریخ گذشته را بررسی می کند اما منابع آن تا حدودی متفاوت می باشد که با یک جهان بینی خاص و کوچک یک موضوع را مورد بررسی قرار می دهد این موضوع ممکن است یک گروه مذهبی، چند خانواده کوچک، یک واحد اقتصادی یک شهر باشد. تاریخ محلی امروزه جنبه های موضوعی، احساسی و تجربی زندگی اجتماعی و تعامل انسانی را در بر می گیرد در این اصطلاح مردم به خاطر نخبه بودن مورد توجه قرار نمی گیرند بلکه به خاطر تعاملی که با محیط انجام می دهند بررسی می شوند خصوصاً این موضوع در شهرهای کوچک، شهرک ها یا روستا بیشتر مورد توجه می باشد. علاقه مورخان به تاریخ محلی از علاقه به تاریخ اجتماعی نشأت گرفته است که تاریخ همه جامعه است نه قسمتی که حکومت، قضاوت یا فکر کرده اند تاریخ مردان یا طبقاتی است که باهم زندگی کرده اند، تاریخ انسانها در همه جنبه های زندگی را در بشر مورد توجه قرار می دهد هر چند که نوشتن تاریخ انسانها در همه جنبه ها کار آسانی نیست. تاریخ محلی به جوامع کوچک و اعضای آن نشان می دهد که چگونه بتوانند در یک تصویر بزرگتر خود را جای دهند و به آنها یاد می دهد چگونه با تغییرات آینده روبرو شوند. ارتباط دوسویه بین تاریخ و تاریخ محلی وجود دارد تاریخ محلی متشکل از یک سری عناصر غیر متصل به هم و مفاهیم کوچک می باشد که مرتبط با موضوعات بزرگتر است. شکی نیست که حوزه کاری که تاریخ محلی در بر می گیرد به علت گستره موضوعی و عمومی بودن آن مانند خانواده، نیاکان، قومیت ها و غیره برقراری ارتباط بین آنها و جامعه را آسان تر می کند، زیرا تاریخ محلی می تواند با برانگیختن حس نوستالژی که در بین انسانها نسبت به گذشته است حس تفاخر را در آنها زنده

نموده و زمینه را برای ورود آن‌ها به تاریخ را مهیا نماید. در مجموع تاریخ محلی گرایشی از تاریخ با رویکرد به تاریخ نزدیک است، گذشته‌ای که شاید از دیدگاه برخی مورخین در زمره تاریخ محسوب نگردد اما شکی نیست که این نوع نگاه به گذشته نزدیک با توجه به حوزه موضوعی عمومی آن به راحتی می‌تواند با دامنه مخاطبان وسیعی ارتباط برقرار نماید.

در کتاب حاضر تلاش شده است تا نگاهی اجمالی به تاریخ محلی بوشهر به عنوان یک از قدیمی‌ترین خواستگاه‌های مدنیت در جنوب ایران داشته باشیم. این پژوهش و پژوهش‌هایی از این دست به جهت آنکه مردمان سرزمینمان را با یکدیگر آشنا تر می‌نماید ارزشمند تلقی می‌گردد. چه آنکه آشنایی با «فرهنگ‌های دگر» به طور قطع به نزدیکی و همبستگی بیشتر ملی منجر خواهد شد.